

ภารกิจ

ดำเนินการเกี่ยวกับการปกครอง ดูแล การบำรุงรักษา และบริหารจัดการทรัพย์สินภาครัฐในการใช้และการจัดหาประโยชน์ในที่ราชพัสดุ การพัฒนาศักยภาพที่ราชพัสดุรวมถึงปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ความหมาย

ตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๔ ได้นิยามความหมายของคำว่าที่ราชพัสดุไว้ว่า หมายถึง อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

๑. ที่ดินรกร้างว่างเปล่าและที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่น ตาม กฎหมายที่ดิน
๒. อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชาย ตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ส่วนอสังหาริมทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคล และของ องค์การปกครองท้องถิ่นไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ

การได้มา

- ประกาศสงวนไว้ใช้ในราชการ
- ตกเป็นของรัฐบาลเนื่องจากค้างชำระภาษีอากร
- รัฐบาลจัดซื้อด้วยเงินงบประมาณ
- โบราณสถาน กำแพงเมือง คูเมือง
- โดยคำพิพากษาของศาล
- ที่ดินเหลือเศษจากการเวนคืนซึ่งรัฐบาลต้องจ่ายเงินชดเชย
- โดยคำสั่งนายกรัฐมนตรีตามธรรมนูญการปกครอง
- เอกชนบริจาคให้ทางราชการ
- โดยเข้าครอบครองใช้ประโยชน์ในที่ดินรกร้างว่างเปล่าโดยเหตุอื่น ๆ

ผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ

- กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ราชพัสดุ ตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๕
การปกครองดูแลบำรุงรักษา
- กรมธนารักษ์เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการที่ราชพัสดุ ตามกฎกระทรวง และระเบียบซึ่ง ออกตามความในพระราชบัญญัติ ที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘
- คณะกรรมการที่ราชพัสดุ เป็นผู้กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการในการปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาประโยชน์เกี่ยวกับที่ราชพัสดุ

วัตถุประสงค์

ที่ราชพัสดุมีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในทางราชการ แต่ถ้าที่ราชพัสดุแปลงใดไม่ได้ใช้ประโยชน์ในทางราชการ หรือไม่ได้สงวนไว้ เพื่อประโยชน์ในราชการกรมธนารักษ์จะนำมาจัดหาประโยชน์ โดย การจัดให้เช่าหรือโดยวิธีการจัดทำสัญญาต่างตอบแทนอื่น นอกเหนือ จากการจัดให้เช่าก็ได้ สำหรับการจัดหาประโยชน์ในลักษณะใดขึ้นอยู่กับสภาพทำเลของที่ราชพัสดุ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

• ทะเบียนที่ราชพัสดุคืออะไร

ทะเบียนที่ราชพัสดุ คือเอกสารที่ทางราชการโดยกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลังจัดทำขึ้น สำหรับใช้ขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุ เพื่อประโยชน์ในการปกครองดูแล บำรุงรักษา โดยได้จำแนกทะเบียนที่ราชพัสดุตามลักษณะการใช้ประโยชน์เป็น ๔ ประเภท ดังนี้ ๑) ทะเบียนทั่วไป สำหรับขึ้นทะเบียนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างของรัฐซึ่งปลูกเสร็จอยู่ในที่ดินของรัฐประเภทที่เป็นทรัพย์สินธรรมดา หรือ ประเภทที่เป็นทรัพย์สินที่ใช้ประโยชน์สำหรับแผ่นดินโดยเฉพาะ ๒) ทะเบียนเอกชน สำหรับขึ้นทะเบียนสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งปลูกสร้างอยู่บนที่ดินที่มีใจเป็นที่ราชพัสดุ ๓) ทะเบียนอุตสาหกรรม สำหรับขึ้นทะเบียนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ใช้ประโยชน์ เพื่อการอุตสาหกรรม ๔) ทะเบียนสาธารณะ สำหรับขึ้นทะเบียนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ใช้ประโยชน์สาธารณะประเภทพลเมืองใช้ร่วมกัน

• ที่ราชพัสดุกับอสังหาริมทรัพย์ของรัฐบาลไทยในต่างประเทศ

ที่ราชพัสดุ คือ อสังหาริมทรัพย์ของรัฐบาลไทย ที่ตั้งอยู่ภายในประเทศ กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ สำหรับอสังหาริมทรัพย์ของรัฐ ในต่างประเทศ กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เช่นเดียวกัน แต่ไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ การเก็บรักษาเอกสารสิทธิ์และการจัดทำทะเบียน กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง เป็นผู้เก็บรักษาต้นฉบับเอกสารสิทธิ์และจัดทำทะเบียนอสังหาริมทรัพย์ การใช้การปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ให้กระทรวงการต่างประเทศ หรือส่วนราชการที่ได้รับมอบอำนาจจาก กระทรวงการคลัง เป็นผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบ การซื้อให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้จัดซื้อเพื่อใช้ในราชการกระทรวงต่างประเทศหรือให้ส่วนราชการอื่น เป็นผู้จัดซื้อเพื่อใช้ในราชการของส่วนราชการนั้นแล้วแต่กรณี โดยกระทรวงการคลังจะเป็นผู้มอบอำนาจให้เป็นผู้ทำนิติกรรมและรับโอนกรรมสิทธิ์อสังหาริมทรัพย์นั้น การขาย การแลกเปลี่ยน การให้การจำหน่ายจ่ายโอน หรือจัดหาประโยชน์ (ถ้ามี) ให้มีคณะกรรมการถาวรขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธาน ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนส่วนราชการ ผู้ครอบครองและใช้ประโยชน์เป็นกรรมการและอธิบดีกรมธนารักษ์เป็น

กรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่พิจารณาเสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ การดำเนินการขาย แลกเปลี่ยน ให้ จำหน่าย โอน หรือ จัดหาประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์ที่ส่วนราชการผู้ครอบครอง และใช้ประโยชน์ไม่ต้องการใช้ประโยชน์จากอสังหาริมทรัพย์นั้นอีกต่อไป โดยให้ส่วนราชการดังกล่าวทำเรื่องเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีได้โดยตรง เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีแล้ว กระทรวงการคลังก็จะมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าส่วนราชการไปดำเนินการต่อไปเมื่อดำเนินการเสร็จแล้วให้ส่วนราชการนั้นแจ้งให้กระทรวงการคลังทราบส่วนรายได้ที่เกิดจากการดำเนินการดังกล่าวให้นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

- **คู่มือ แนวทาง หลักเกณฑ์ ในการดำเนินการขอคืนที่ดินราชพัสดุจากส่วนราชการ/หน่วยงาน**

รายละเอียดเพิ่มเติม_ (Adobe Acrobat :format pdf file)

- **ที่ดินราชพัสดุมีมาตั้งแต่เมื่อใด**

ความเดิมเรื่องที่ดินราชพัสดุนั้น มิได้มีไว้เป็นที่แจ้งชัดโดยกฎหมายใดมีแต่เฉพาะพระบรมราชโองการรัชกาลที่ ๖ เมื่อวันที่ ๒๕ เดือนมีนาคม ๒๔๖๔ ที่ทรงวินิจฉัยคำกราบบังคมทูลของเหล่าเสนาบดีกระทรวงการคลังมหาสมบัติในขณะนั้น มีใจความว่า

(ก) ที่ราชพัสดุเป็นทรัพย์สินของพระคลังอย่างหนึ่ง

(ข) มีกระทรวงมาแต่เดิมบ้าง ได้มาด้วยการเป็นที่หลวง หวงห้ามไว้ใช้ในราชการบ้าง ด้วยการที่ราษฎรเวนคืนให้แก่หลวงบ้าง หรือได้รับ หรือยึดจากเจ้าหน้าที่ภาษินายการก็มี

(ค) ทรัพย์สินนี้กระจัดกระจายอยู่ตามกระทรวงต่าง ๆ

(ง) ให้กระทรวงพระคลังมหาสมบัติจัดการรวบรวมทรัพย์สิน จากกระทรวงต่าง ๆ มาปกครองดูแลรักษาไว้แต่แห่งเดียว

(จ) เมื่อกระทรวงใดจะใช้เพื่อราชการใด ก็ให้ยืมไปโดยไม่ ต้องเช่า(เมื่อเลิกใช้ให้ส่งคืนกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ)

(ฉ) ที่แห่งใดยังมีได้ใช้ราชการ ให้กระทรวงพระคลังมหา สมบัตินำไปจัดประโยชน์หารายได้เข้าแผ่นดิน

(ช) ที่ใดควรขายก็ให้ขายไป เคยมีการพิจารณาในทางกฎหมายว่า พระบรมโองการฯ ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์มีผลเป็นกฎหมาย เพราะใช้บังคับแก่กระทรวง ทบวง กรม เสมือนพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม ในปัจจุบัน ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของกระทรวงต่าง ๆ และโดยที่ไม่มีกฎหมายอื่นใดลบล้างพระบรมราชโองการนี้ แม้ปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ พระบรมราชโองการส่วนใดที่ไม่ขัดแย้ง หรือที่พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ยังไม่ได้กำหนดไว้ก็ยังมีผลใช้บังคับได้

